

Handläggare
Arne Jamtrot
Telefon: 08-50828939**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Kemikalieplan för Stockholm

Lägesrapportering

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna lägesrapporteringen

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMaria Svanholm
Enhetschef

Sammanfattning

I samband med beslutet om miljöprogrammet fick MHN i uppdrag att ta fram en kemikalieplan för Stockholm. Arbetet med denna lägesrapporteras nu. Ett färdigt förslag ska presenteras vid nämndens sammanträde i december. I bilaga 1 presenteras ett utkast till kemikalieplan, i vissa fall med markering av frågor som kommer att bearbetas vidare under hösten.

Kemikalieplanen föreslås utgå från en övergripande vision: *Giftfritt Stockholm 2030 – ett kemikaliearbete i världsklass*. I ett inledande avsnitt beskrivs vilka typer av ämnen som är viktigast att minska förekomsten av. Därefter beskrivs åtta olika verksamhetsområden: upphandling, byggmaterial, kemikaliehantering, avfall, förorenade områden, tillsyn, kommunikation och miljögiftsövervakning. För varje verksamhetsområde definieras vad visionen betyder inom det området och förutsättningarna för att nå dit. Medan visionen är långsiktig ges förslag på åtgärder och strategier som kan genomföras på kortare sikt för att utveckla staden i riktning mot visionen. I alla områden ges särskild vikt åt åtgärder som syftar till att minska barns exponering för farliga ämnen.

En genomgående princip i planen är att staden inte ska bygga upp egna system för kravställande på varor, byggmaterial och kemiska produkter utan istället använda befintliga verktyg. Detta förenklar både för stadens handläggare och för leverantörer. I stället ska kraften läggas där den gör mest nytta och i att följa upp de krav som ställs.

För att genomföra det arbete som planen beskriver behövs ett kompetensstöd som kan vägleda stadens verksamheter i deras kemikaliarbete och dessutom arbeta mer aktivt med kommunikation gentemot företag och konsumenter. Därför föreslås ett kemikaliecentrum vid miljöförvaltningen.

Bakgrund

I Miljöprogram för Stockholm 2012-2015 finns målområdet Giftfria varor och byggnader, där flera delmål berör kemikalielaterade frågor inom olika delar av stadens verksamhet, t ex upphandling, exploatering och dialog med näringslivet. I programmet ges några översiktliga exempel på farliga kemiska ämnen och på arbetssätt som kan användas för att förhindra att de sprids. I samband med att kommunfullmäktige tog beslut om miljöprogrammet fick därför miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till kemikalieplan för Stockholm där stadens förvaltningar och bolag får tydligare vägledning om vad miljöprogrammets delmål innebär. Syftet är att där *”mer detaljerat än vad som får rum i kortfattade målformuleringar i ett miljöprogram kunna redogöra för vilka ämnen som ska väljas bort, varför, i vilka varor de förekommer och hur krav ska formuleras”* (ur utlåtande 2011:171 RVI, Dnr 303-1207/2010).

Vid sammanträdet 2013-02-05 beslutade MHN om en plan för framtagandet som innebar att kemikalieplanen ska behandla en bredd av verksamhetsområden i staden som har betydelse för att minska människors och miljöns exponering för farliga ämnen.

Ärendets beredning

Framtagandet av kemikalieplanen leds från enheten för miljöanalys. Samtliga avdelningar vid förvaltningen är delaktiga i arbetsgrupperna som arbetar med de olika verksamhetsområdena. Dessutom medverkar personal från Stockholm Vatten AB.

Arbetet utförs i samarbete och dialog med aktörer i och utanför staden, bland andra stadsledningskontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, bostads- och fastighetsbolagen, Kemikalieinspektionen och Miljöstyrningsrådet. Samverkan har också skett med miljöförvaltningarna i Göteborg, Malmö,

Helsingborg och Västerås, som alla är i färd med att ta fram liknande planer.

Under våren har två examensarbeten genomförts för att belysa olika frågor och ta fram underlag till kemikalieplanen: Sara Tierney (Samhällsbyggnad, KTH): ”Kemikalier i byggmaterial – mot det framtida Stockholm, en stad i världsklass” och Helena Brunnkvist (Miljö- och hälsoskydd, Stockholms universitet): ”Hormonstörande ämnen – klassificering, prioritering och riktlinjer”. Två konsultuppdrag är under genomförande: Anna Lipkin, Responsible Solutions, har fått i uppdrag att ta fram ett förslag på arbetssätt för uppföljning av kemikaliekrav i upphandlingar. Beatrice Kindembe, BKind Konsult, arbetar med att ge konkreta förslag på hur staden kan arbeta med kemikaliekrav på byggmaterial. Slutsatserna av arbetena diskuteras i texten nedan.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kemikalieplanen föreslås utgå från en övergripande vision:

Giftfritt Stockholm 2030 – ett kemikaliearbete i världsklass.

Visionen uttrycker både vad det är som ska uppnås – en giftfri livsmiljö för dem som bor i staden – och att det behövs en extraordinär arbetsinsats som kommer att kräva såväl resurser som ett starkt engagemang. Den anknyter både till stadens Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass och till det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. För varje verksamhetsområde definieras vad visionen betyder inom det området och förutsättningarna för att nå dit. Medan visionen är långsiktig ges förslag på åtgärder och strategier som kan genomföras på kortare sikt för att utveckla staden i riktning mot visionen. De har formulerats med en tänkt tidshorisont på fem år, vilket skulle innebära att kemikalieplanens genomförandetid upphör samtidigt som nästa miljöprogram.

En genomgående princip i planen är att staden inte ska bygga upp egna system för kravställande på varor, byggmaterial och kemiska produkter utan istället använda befintliga verktyg. Detta förenklar både för stadens handläggare och för leverantörer som ofta framför att det försvårar när olika kommuner ställer olika krav. Ett kemikaliearbete i världsklass kan uppnås ändå, genom att använda verktygen konsekvent och genom att systematiskt följa upp de krav som ställs.

Innehåll

Kemikalieplanens övergripande upplägg beskrivs i

Figur 1. I bilaga 1 beskrivs det förväntade huvudsakliga innehållet i respektive del. För varje verksamhetsområde föreslås ett antal åtgärder. Dessa presenteras som punktlister i texttrutor. Den färdiga kemikalieplanen kommer att innehålla en ordlista som förklarar fackbegrepp. I den här versionen förklaras de när de används första gången.

Figur 1: Schematisk bild av kemikalieplanens upplägg

De mest centrala punkterna i förslaget där återkoppling från nämnden särskilt efterfrågas är:

- Den övergripande visionen: "Giftfritt Stockholm 2030 – ett kemikaliearbete i världsklass". Är det rätt att sikta på 2030?

- Genomförandetiden: Förslaget är att planen ska löpa över 5 år. Den upphör då att gälla samtidigt som nästa miljöprogram.
- Grundläggande ambitioner och prioriteringar
  - Upplägget med egenskapskriterier och lokala fokusämnen
  - Principen att ansluta till befintliga verktyg och prioriteringar
  - Ambitionerna för hormonstörande ämnen
- Nivån på visionerna och åtgärderna för respektive ämnesområde
- Förslaget med ett kemikaliecentrum och dess uppgifter.

Vidare arbete och tidplan

Till denna delrapportering har några delprojekt kommit längre än andra och redovisas därför mer utförligt. Arbetet under hösten kommer att fokusera på att för alla områden beskriva hur planen ska implementeras och förslagen genomföras, vilka resurser som kommer att krävas etc. En extern sakkunniggranskning är också inplanerad. I december 2013 kommer MHN att få ta ställning till ett färdigt förslag. Om förslaget antas kommer det att skickas till KS för remittering i staden under våren och beslut i KF före sommaren 2014.

Bilagor

- 1 Kemikalieplan för Stockholm - lägesrapportering